

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 14Co/747/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6114215056
Dátum vydania rozhodnutia: 06. 10. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Podhorová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2015:6114215056.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa: RC Service, s.r.o., so sídlom 811 08 Bratislava, Lazaretská 3/A IČO: 47 336 617, zastúpený GHS Legal, s.r.o., so sídlom 911 08 Bratislava, Lazaretská 3/A IČO: 47 232 544, proti odporcovi: K. O., narodený XX.XX.XXXX, bytom XXX XX Z. XXX, toho času na neznámom mieste, zastúpený ustanovenou opatrovníčkou V. Y., súdnou tajomníčkou Okresného súdu Banská Bystrica, o zaplatenie 39,35 eur s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa zo dňa 16.07.2015 proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica číslo konania 12C/109/2014-43 zo dňa 08.07.2015, takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením okresný súd vyhlásil, že Okresný súd Banská Bystrica nemá právomoc konať vo veci, následne zastavil konanie s poukazom na ustanovenia § 103 a 104 ods. 1 O.s.p., v nadväznosti na čl. 2 ods. 1, čl. 5 ods. 1 písm. a/ a čl. 26 ods. 1 Nariadenia rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, z dôvodu takého nedostatku podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť a to nedostatku právomoci súdov Slovenskej republiky a rozhodol o náhrade trov prvostupňového konania. Súd v odôvodnení uznesenia konštatoval, že vzhľadom na to, že v danej veci má odporca bydlisko na území iného členského štátu ako štátu, ktorému bol doručený návrh a súčasne ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok zo zmluvnej zodpovednosti došlo na území iného členského štátu ako štátu, ktorému bola doručená žaloba, bol súd povinný pre skúmanie svoje právomoci aplikovať predmetné nariadenie. Následne súd konštatoval, že doterajším postupom súdu nebolo zistené bydlisko odporcu na území Slovenskej republiky, trvalý pobyt má evidovaný na adrese Z. XXX od 01.03.2005, tento však má len evidenčný charakter a odporca sa na mieste bydliska nezdržiava už dlhšiu dobu. Iný pobyt odporcu na území Slovenskej republiky zistený nebol. Súdom zistené nasvedčujú záveru, že odporca má bydlisko na území O. republiky, pričom aj miesto plnenia zo zmluvného vzťahu je na území O. republiky, čím nie je podľa názoru okresného súdu daná právomoc súdu Slovenskej republiky podľa čl. 2 ods. 1 a podľa čl. 5 ods. 1 a/ nariadenia. Okresný súd poukázal na tri súdne konania totožných účastníkov konania, pričom vo všetkých prípadoch sa jedná o zaplatenie neuhradeného cestovného a prirážky k cestovnému za cesty vykonané hromadnou dopravou v L.. Sú tak dané indície umožňujúce určiť, že odporca má bydlisko na území O. republiky, konkrétne v meste L., kde pravidelne využíva hromadnú prepravu. O trovách zastaveného konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Proti uzneseniu okresného súdu podal navrhovateľ v zákonom stanovenej lehote odvolanie. Rozhodnutie súdu označil za nezákonné a nesprávne, porušujúce hmotnoprávne aj procesnoprávne normy. Uznesenie súdu je navyše vnútorne rozporné, nakoľko súd v jednej časti odôvodnenia tvrdí, že odporca má bydlisko v O. republike, inde však tvrdí, že sa mu pobyt odporcu nepodarilo zistiť. Nesprávnym a nezákonným postupom súdu sa mu odňala možnosť konať pred súdom a súd neúplne

zistil skutkový stav veci. Navrhovateľ taktiež poukázal na ustanovenie § 86 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého ak odporca, ktorý je občan Slovenskej republiky, nemá všeobecný súd v tejto republike, je príslušný súd, v obvode ktorého mal tu posledné bydlisko. Hoci navrhovateľ súhlasí s konštatovaním súdu, že trvalý pobyt nie je možné zamieňať s pojmom bydlisko tak, ako ho interpretuje nariadenie Rady (ES) č. 44/2001, avšak podstatné je, že prvostupňový súd vôbec nepreukázal, že bydlisko odporcu sa nachádza v inom členskom štáte než je Slovenská republika a rozhodol len na základe dohadov a indícií, ako sám hovorí v odôvodnení uznesenia. Súd je povinný vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu a svoje závery opierať o vykonané dôkazy a nie o dohady a indície. Pokiaľ teda má prvostupňový súd „pociť“, že bydlisko odporcu sa nachádza v inom členskom štáte než je Slovenská republika, mal vykonať dokazovanie, ktoré by tento jeho názor preukázalo. Takéto absurdné zbavovanie sa zodpovednosti súdu by viedlo k odopretiu spravodlivosti (*denegatio iustitae*) a popretiu práva navrhovateľa na spravodlivé konanie, garantované čl. 46 Ústavy SR. Navrhovateľ zdôrazňuje, že samotný súd niekoľkokrát v odôvodnení svojho uznesenia vyhlásil, že mu nie je známe žiadne iné bydlisko odporcu a teda posledné známe je na území SR. Pokiaľ súd poukázal na tri ďalšie konanie, v ktorých je predmetom sporu taktiež neuhradené cestovné a prirážka k cestovnému, všetky tieto cesty odporcu mali byť v zahraničí vykonané ešte v roku 2013, teda aj táto „indícia“ je dva roky stará a nemôže preto spoľahlivo viesť k záveru, že odporcove bydlisko sa stále aktuálne nachádza na danom mieste. Odporca je občan Slovenskej republiky s posledným známym bydliskom na území Slovenskej republiky a z daného jasne vyplýva, že určenie miestnej a vecnej príslušnosti súdu je možné zúžiť len na všeobecné súdy Slovenskej republiky, nakoľko neúplnosť a neurčitosť informácie o možnom pobyte odporcu mimo územia Slovenskej republiky by znemožnila navrhovateľovi účinne a efektívne sa na súde domôcť ochrany jeho práv a záujmov. Vzhľadom na tieto argumenty navrhovateľ považuje Okresný súd Banská Bystrica za právomocný, vecne a miestne príslušný v predmetnej veci konať a rozhodnúť. Navrhuje preto uznesenie okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

V dôsledku podaného odvolania krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 212 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 O.s.p. napadnuté uznesenie okresného súdu podľa ustanovenia § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ O.s.p. zrušil a vec mu podľa ustanovenia § 221 ods. 2 O.s.p. vrátil na ďalšie konanie.

Podľa ustanovenia § 103 O.s.p. kedykoľvek za konania prihlíada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania). Ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví (§ 104 ods. 1 veta prvá O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 84 O.s.p., na konanie je príslušný všeobecný súd účastníka, proti ktorému návrh smeruje (odporca), ak nie je ustanovené inak.

Podľa ustanovenia § 85 ods. 1 O.s.p., všeobecným súdom občana je súd, v obvode ktorého má občan bydlisko, a ak nemá bydlisko, súd, v obvode ktorého sa zdržuje.

Podľa ustanovenia § 86 ods. 1 O.s.p., ak odporca, ktorý je občanom Slovenskej republiky, nemá všeobecný súd v tejto republike, je príslušný súd, v obvode ktorého mal tu posledné bydlisko.

Predpokladom toho, aby konanie mohlo prebehnúť a súd mohol vydať rozhodnutie je splnenie všetkých procesných podmienok vyžadovaných zákonom. Medzi základné procesné podmienky a predpoklady pre ďalší postup súdu, ktoré je súd povinný skúmať of offa a to v každom štádiu konania, je skutočnosť, či v danej veci, či už vzhľadom na predmet sporu, prípadne vo vzťahu k účastníkom konania, je daná jeho právomoc vec prejednať a vo veci rozhodnúť. Prekážka nedostatku právomoci súdu je prekážkou konania, ktorá je neodstrániteľná. Neodstrániteľné nedostatky konania majú ten procesný dôsledok, že súd nemôže vydať rozhodnutie vo veci a konanie o návrhu, ktorý nespadá do ich rozhodovacej právomoci podľa ustanovenia § 104 ods. 1 O.s.p., zastaví.

Z obsahu spisu vyplývajú nasledujúce skutočnosti :

Návrhom datovaným dňa 02.07.2014, doručeným Okresnému súdu Banská Bystrica dňa 04.07.2014, sa navrhovateľ domáhal voči odporcovi zaplata sumy 39,35 eur s príslušenstvom, pričom navrhovateľ uviedol adresu trvalého bydliska odporcu na adrese XXX XX Z. XXX. Spolu s návrhom a prílohami k návrhu podal navrhovateľ súčasne súdu aj procesné podanie zo dňa 02.07.2014, ktorým oznámil súdu, že navrhovateľovi sa nepodarilo doručiť odporcovi predžalobnú výzvu na adresu jeho trvalého

pobytu, ktorý uvádzal v čase vzniku pohľadávky a ktorý v tom čase vyplýval z preukazu totožnosti odporcu (č.l. 8 spisu). Na základe údajov z Registra obyvateľov SR zo dňa 09.07.2014 a 17.07.2014 mal Okresný súd Banská Bystrica preukázané, že odporca má naďalej od 01.03.2005 evidovaný trvalý pobyt na adrese XXX XX Z. XXX (č. l. 13 a 15 spisu). Zhodné údaje o bydlisku odporcu vyplynuli aj z lustrácie prostredníctvom Sociálnej poisťovne (č. l. 16 spisu). Následne Okresný súd Banská Bystrica uskutočnil dožiadania za účelom zistenia aktuálnej adresy pobytu odporcu prostredníctvom Obvodného oddelenia PZ SR v Slovenskej Ľupči, ktoré oznámilo súdu dňa 29.07.2014, že bolo zistené, že odporca sa v obci Z. nezdržiava dlhšiu dobu a jeho aktuálny pobyt nie je známy (č. l. 20 spisu). Zhodné vyjadrenie súdu zaslal aj starosta obce Z. dňa 30.07.2014, ktorý súdu oznámil, že na adrese trvalého pobytu sa odporca dlhodobo nezdržiava (dom predali) a jeho terajší pobyt, ako aj pobyt jeho blízkych osôb, nie je známy (č. l. 24 spisu). Prostredníctvom Okresného riaditeľstva PZ SR v Banskej Bystrici súd zistil, že po odporcovi nebolo vyhlásené pátranie a v dostupných policajných evidenciách nebola zistená iná adresa jeho pobytu, pričom OR PZ uviedlo súdu adresy príbuzných odporcu (č. l. 27 spisu). Z obsahu spisu je ďalej zrejmé, že súdu sa podarilo doručiť súdne zásielky matke odporcu (č. l. 32 a č. l. 34 p. v. spisu). Matka odporcu na výzvu súdu, či súhlasí s ustanovením za opatrovníčku odporcu nereagovala. Z úradného záznamu je však zrejmá skutočnosť, že súhlas na ustanovenie za opatrovníčku odporcu dala v inom súdnom konaní (sp. zn. 12C/111/2014). Okresný súd Banská Bystrica uznesením č. k. 12C/109/2014-36 zo dňa 14.04.2015 ustanovil procesnú opatrovníčku odporcovi a to konkrétnu zamestnankyňu Okresného súdu Banská Bystrica. Následne potom Okresný súd Banská Bystrica uznesením č.k. 12C/109/2014-43 zo dňa 08.07.2015 vyhlásil, že nemá právomoc vo veci konať a v dôsledku nedostatku právomoci konanie napadnutým uznesením zastavil.

Všeobecným súdom občana je súd, v obvode ktorého má občan bydlisko, a ak nemá bydlisko, súd, v obvode ktorého sa zdržiava (§ 85 ods. 1 O.s.p.), pričom zákonná dikcia nešpecifikuje, že musí ísť o trvalé bydlisko. Za všeobecný súd občana sa pokladá predovšetkým súd, v obvode ktorého má občan bydlisko, t.j. miesto, v ktorom býva s úmyslom zdržovať sa tam trvalo, dlhodobejšie (nie prechodne, napr. len za účelom plnenia si pracovných povinností). Z hľadiska určenia bydliska nie je rozhodujúce, kde je účastník podľa predpisov o evidencii obyvateľstva prihlásený na trvalý pobyt, ale rozhodujúce je miesto, na ktorom sa občan aj reálne dlhodobo zdržiava. Iba v prípade, ak občan nemá bydlisko, jeho všeobecným súdom je súd, v obvode ktorého sa zdržiava v čase podania návrhu. Oproti pojmu bydlisko pri pojme zdržovať sa chýba naplnenie úmyslu občana zdržovať sa na danom mieste trvale.

Nadriadený súd po preskúmaní spisu konštatuje, že za daného stavu veci a vzhľadom na doposiaľ zistené skutočnosti je neisté, kde sa skutočne odporca v súčasnosti, resp. už v čase začatia konania, zdržiaval. Je možné súhlasiť s argumentom Okresného súdu Banská Bystrica, že z hľadiska určenia miestnej príslušnosti (a v danej veci aj právomoci) súdu údaj v registri obyvateľov má zásadne len evidenčný charakter, pričom pri určení príslušnosti a právomoci vo veci konať je podstatné, kde sa odporca skutočne, reálne dlhodobo zdržiava. Avšak za danej procesnej situácie, keď momentálne - pri zohľadnení obmedzenej lustrácie pobytu odporcu a to naposledy koncom roka 2014 - ktoré rok staré údaje nie je možné považovať za aktuálne - nie je zrejmé, kde sa skutočne odporca v súčasnosti zdržiava a či sa vôbec dlhodobejšie zdržiaval a aktuálne aj zdržiava na území O. republiky tak, ako si to na základe „indícií“ z iných súdnych konaní vyvodil súd prvého stupňa. Odvolací súd sa plne stotožňuje s argumentom odvolateľa, že ničím nepreukázané konštatovanie súdu, vyvodené len na základe „indícií“ a žiadnym relevantným zistením nepodložených „domnienok“ súdu o tom, že by sa (zrejme) mal odporca zdržiavať a to dlhodobo mimo územia Slovenskej republiky, konkrétne v O. republike a v meste L., je z hľadiska vyslovenia nedostatku právomoci súdu Slovenskej republiky konať a rozhodnúť absolútne nepostačujúce. Súd nemá žiadnym relevantným spôsobom preukázané, že bol povinný a oprávnený v danej veci aplikovať Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Brusel I), pretože v konaní nemá žiadnu okolnosť, ktorá by bola preukázaná a ktorá by smerovala k nutnosti aplikácie tohto nariadenia. Navrhovateľ je slovenská právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky, odporca je štátny občan Slovenskej republiky, s evidovaným pobytom na území Slovenskej republiky, pričom žiadny iný jeho hodnoverne preukázaný pobyt kdekoľvek inde (či už na území SR alebo mimo územia SR), v konaní súd preukázaný nemal. Doposiaľ jediné určité a relevantné kritérium ohľadom určenia miestnej príslušnosti súdu (a aj jeho právomoci), je evidencia trvalého bydliska odporcu, ktoré svedčí miestnej príslušnosti Okresného súdu Banská Bystrica. Súčasne nie je doposiaľ hodnoverne preukázané žiadne kritérium, resp. indícia, ktorá by smerovala v prospech miestnej príslušnosti iného súdu, resp. k vysloveniu nedostatku právomoci súdov SR vo veci konať a rozhodnúť. Za daného stavu je potom vyslovenie nedostatku právomoci

Okresného súdu Banská Bystrica vo veci konať predčasné a ničím preukázateľne nepodložené. Len samotná skutočnosť, že súčasný pobyt odporcu sa na základe lustrácie vykonanej naposledy v roku 2014 (konkrétne 13.11.2014), nepodarilo súdu zistiť, nie je dostatočným dôvodom pre vyslovenie nedostatku právomoci súdu vo veci konať a pre zastavenie konania z tohto dôvodu.

Súdy sa musia vyvarovať postupu, ktorým by bez relevantných dôvodov odopreli účastníkovi konania právo na spravodlivý súdny proces (denegatio iustitiae). Je žiaduce, aby súd v prvom rade prihliadal na základné a Ústavou SR v čl. 46 ods. 1 garantované právo každého domáhať sa ochrany svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a vyvaroval sa príliš formalistickým postupom odmietnutia práva na súdnu ochranu. Výklad a používanie ustanovení Občianskeho súdneho poriadku musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva každého na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom zákonného ustanovenia nemožno obmedziť či odoprieť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.). Občianske súdne konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie (§ 3 O.s.p.). Prílišný formalizmus pri postupe súdu a to navyše bez vyčerpávajúceho a náležitého zistenia dôvodov na takýto postup, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, prípadne bez preukázateľného zistenia relevantných skutočností (a vyvodzovanie záverov len na základe domniek a indícií), nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (nález Ústavného súdu SR II. ÚS 174/04, nález II. ÚS 154/08).

Len samotná skutočnosť, že sa súdu nepodarilo doposiaľ zistiť aktuálny pobyt odporcu nie je neodstrániteľnou prekážkou ďalšieho postupu súdu. Doposiaľ nie je žiadnym hodnoverným spôsobom preukázané, že sa skutočne a to dlhodobo odporca zdržiava v inom členskom štáte a je tak dôvod skúmať otázku právomoci v zmysle Nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Brusel I). Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na znenie jednej zo zásad aplikácie tohto nariadenia obsiahnutej v úvodných prehláseniach/ustanoveniach tohto nariadenia, konkrétne v bode (9) úvodných zásad, podľa ktorého Žalovaný, ktorý nemá bydlisko na území členského štátu podlieha vo všeobecnosti vnútroštátnym normám právomoci použiteľným na území členského štátu, ktorého súdu sa doručila žaloba.

Odvolací súd taktiež poukazuje na závery obsiahnuté v Rozsudku Súdneho dvora EÚ zo 17. novembra 2011, vo veci C-327/10, ktorý vyslovil, že Nariadenie Brusel I [nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach] musí byť vykladané v tom zmysle, že predpokladom použitia pravidiel stanovených týmto nariadením je, že situácia, o ktorú ide v spore, ktorým sa zaoberá súd členského štátu, môže vyvolať otázky ohľadom určenia medzinárodnej príslušnosti tohto súdu. O takúto situáciu sa jedná v tom prípade, aký nastal vo veci v pôvodnom konaní, kedy súd členského štátu rozhodoval o žalobe proti štátnemu príslušníkovi členského štátu, ktorého bydlisko nie je známe tomuto súdu. Nariadenie Brusel I musí byť vykladané v tom zmysle, že toto nariadenie nebráni použitiu ustanovenia vnútroštátneho procesného práva členského štátu, ktoré v snahe zabrániť situácii odopretia spravodlivosti umožňuje viesť konanie proti osobe, ktorá sa nezúčastní konania a ktorej pobyt nie je známy, pokiaľ sa súd, ktorý sa sporom zaoberá, ubezpečí predtým, než o ňom rozhodne, že sa uskutočnili všetky zisťovania, ktoré ukladajú zásady riadnej starostlivosti a dobrej viery, aby bol zistený pobyt žalovaného. Podkladom pre takýto postup môže byť ustanovenie § 86 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého ak odporca, ktorý je občanom Slovenskej republiky, nemá všeobecný súd v tejto republike, je príslušný súd, v obvode ktorého mal tu posledné bydlisko.

Bude vecou následného procesného postupu Okresného súdu Banská Bystrica aby za účelom zistenia terajšieho skutočného pobytu odporcu vykonal vo veci rozsiahlejšiu lustráciu (dožiadaním rodinných príslušníkov odporcu (s matkou odporcu sa súdu podarilo skontaktovať), vyžiadaním aktuálneho výpisu z registra obyvateľov, aktuálnym dožiadaním policajných orgánov...) a zvolil následne ďalší procesný postup v závislosti od zistených a najmä preukázaných skutočností a zväžil otázku svojej príslušnosti, resp. aj právomoci v danej veci konať a rozhodnúť.

Odvolací súd z uvedených dôvodov napadnuté uznesenie podľa ustanovenia § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ O.s.p. zrušil a vec mu podľa ustanovenia § 221 ods. 2 O.s.p. vrátil na ďalšie konanie.
Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.